

**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE**

ÎNCHEIERE

cu privire la inadmisibilitatea recursului declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova,

în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Panisco Alexandr către Ministerul Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea faptului încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei, repararea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 8 februarie 2023 a Curții de Apel Chișinău,

*Dosarul nr. 2ra-799/23
PIGD 2-21124399-01-2ra-07062023*

Recursul nu se încadrează în temeiul prevăzut la art. 432 alin. (2) din Codul de procedură civilă (în vigoare până la 1 septembrie 2023), or, instanța de apel a aplicat legea care urma să fie aplicată, interpretând-o corect.

Judecătoria Chișinău, sediul Centru – T. Prutean
Curtea de Apel Chișinău – V. Sîrbu, D. Dulghieru, V. Buhnaci

23 iulie 2025

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa părților recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte*,

Ion Munteanu,

Diana Stănilă, *judcători*,

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La data de 19 august 2021, reclamantul Panisco Alexandr a depus o cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, solicitând: constatarea încălcării dreptului său la examinarea cauzei într-un termen rezonabil, repararea prejudiciului moral suferit, compensarea cheltuielilor de judecată.

2. În motivarea acțiunii, reclamantul a indicat că, la data de 16 iulie 2018, a depus în instanță o acțiune împotriva Inspectoratului General al Poliției de Frontieră (IGPF) al Ministerului Afacerilor Interne (MAI), solicitând: încasarea salariului restant în sumă de 4.250,00 lei pentru perioada 15 ianuarie 2015–16 februarie 2015, cât a fost suspendat din funcția de inspector al Secției echipei mobile a Direcției regionale Sud, acordarea indemnizației pentru concediul nefolosit aferent aceleiași perioade în mărime de 354,16 lei, plata penalităților de întârziere în sumă de 6.953,00 lei pentru salariul restant și 345,30 lei pentru indemnizația de concediu, repararea prejudiciului moral în mărime de 50.000,00 lei, compensarea cheltuielilor de judecată.

3. Reclamantul a menționat că, prin încheierea Judecătoriei Chișinău din 19 iulie 2018, în temeiul art. 167 și 171 din Codul de procedură civilă, s-a dispus a nu se da curs cererii de chemare în judecată și s-a acordat termen pentru înlăturarea neajunsurilor până la 28 august 2018. În acest sens, la data de 6 august 2018, prin adresarea nr. 28, reclamantul a depus înscrisuri și calcule justificative.

4. Totuși, prin încheierea Judecătoriei Chișinău din 3 septembrie 2018, instanța a dispus, în temeiul art. 171 din Codul de procedură civilă, restituirea cererii pe motiv că reclamantul nu s-a conformat indicațiilor din încheierea anterioară.

5. Ulterior, reclamantul a contestat această încheiere cu recurs. Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 5 noiembrie 2018, recursul declarat de avocatul Serghei Mocanu, în interesele reclamantului, a fost admis. Instanța a casat încheierea din 3 septembrie 2018 și a remis cauza la rejudecare aceleiași instanțe și aceluiași complet pentru examinarea în fond.

6. Prin încheierea Judecătoriei Chișinău din 8 decembrie 2018, instanța a dispus din nou, în temeiul art. 167 și 171 din Codul de procedură civilă, a nu se da curs cererii.

7. Ulterior, prin încheierea din 17 ianuarie 2019, Judecătoria Chișinău a dispus restituirea cererii de chemare în judecată, invocând faptul că reclamantul nu s-a conformat indicațiilor din încheierea precedentă din 8 decembrie 2018.

8. În consecință, reclamantul Panisco Alexandr a formulat din nou recurs împotriva încheierii din 3 septembrie 2018.

9. Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 7 martie 2019, s-a admis recursul formulat de Panisco Alexandr, fiind casată încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, din 17 ianuarie 2019. Cauza a fost restituită aceleiași instanțe și aceluiași complet de judecată, pentru a fi repusă pe rol la faza inițială de examinare a cererii de chemare în judecată.

10. În continuare, prin încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, din 25 martie 2019, instanța a dispus a nu se da curs cererii de chemare în judecată, acordând reclamantului un nou termen pentru înlăturarea neajunsurilor, solicitându-i să prezinte:

- înscrisurile anexate la cererea de chemare în judecată, destinate instanței, care au fost anterior restituite;
- un exemplar al cererii de chemare în judecată împreună cu anexele, destinat pârâtului.

11. Întrucât reclamantul nu s-a conformat cerințelor instanței, prin încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, din 20 mai 2019, cererea de chemare în judecată a fost restituită, în temeiul art. 171 alin. (2) din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova.

12. Reclamantul a declarat recurs la data de 30 mai 2019 împotriva celor două încheieri – din 25 martie 2019 și 20 mai 2019 – solicitând casarea acestora și trimiterea cauzei la rejudecare în prima instanță.

13. Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 8 iulie 2019, a fost admis recursul declarat de avocatul Serghei Mocanu, în interesele lui Panisco Alexandr, fiind casate ambele încheieri atacate, iar cauza a fost restituită spre rejudecare pentru soluționarea problemei procesuale vizate.

14. Totodată, prin încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, din 25 iulie 2019, s-a dispus declinarea competenței judecătorului specializat în materie civilă de drept comun de la examinarea acțiunii înaintate de reclamantul Panisco Alexandr împotriva Inspectoratului General al Poliției de Frontieră, având ca obiect revendicarea salariului restant pentru perioada de suspendare din funcție, plata indemnizației pentru concediul nefolosit, penalități de întârziere și repararea prejudiciului moral. Cauza a fost remisă președintelui Judecătoriei Chișinău în vederea redistribuirii aleatorii către un judecător specializat în materie de contencios administrativ din cadrul sediului Rîșcani al Judecătoriei Chișinău.

15. Reclamantul a menționat că, la data de 13 decembrie 2019, reprezentantul pârâtului – Inspectoratul General al Poliției de Frontieră din cadrul MAI – jurista Baranovscaia Tatiana, a invocat excepția de tardivitate, solicitând respingerea acțiunii ca fiind tardiv introdusă.

16. Prin încheierea Judecătorei Chișinău, sediul Centru, din aceeași dată – 13 decembrie 2019 – excepția de tardivitate a fost admisă. În consecință, acțiunea formulată de Panisco Alexandr împotriva Inspectoratului General al Poliției de Frontieră, având ca obiect: încasarea salariului restant în sumă de 4.250,00 lei pentru perioada 15.01.2015–16.02.2015, plata indemnizației de concediu în mărime de 354,16 lei aferentă aceleiași perioade, penalități de întârziere în sumă de 6.953,00 lei (pentru salariul restant) și 345,30 lei (pentru indemnizație), aferente perioadei 17.07.2015–17.07.2018, repararea prejudiciului moral în cuantum de 50.000,00 lei, compensarea cheltuielilor de judecată, a fost respinsă ca fiind tardiv introdusă.

17. Ulterior, prin decizia Curții de Apel Chișinău din 28 iulie 2020, încheierea pronunțată de prima instanță a fost casată, pe motiv că a fost emisă cu încălcarea cadrului legal, fiind adoptată după încheierea fazei de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare.

18. Reclamantul a precizat că, prin decizia Curții de Apel Chișinău din 28 iulie 2020, instanța a reținut următoarele aspecte relevante: „Obiectul litigiului, așa cum rezultă din cererea introductivă, vizează un litigiu de muncă. În temeiul art. 355 din Codul muncii, instanța de judecată are obligația de a soluționa cererea privind litigiul individual de muncă în termen de cel mult 30 de zile lucrătoare de la data înregistrării. Instanța de recurs observă că acțiunea a fost depusă la 16.07.2018, însă, din cauza unor împrejurări create artificial de instanță, contrar prevederilor legale, aceasta nu a fost numită spre judecare în fond timp de 1 an, 4 luni și 24 de zile.”

19. Instanța de recurs a reținut că excepția de tardivitate, formulată în temeiul art. 186¹ CPC de către reprezentantul pârâtului, a fost soluționată și admisă în mod nelegal, respectiv după consumarea fazei pregătitoare și în afara cadrului procedural corespunzător, ceea ce atrage nulitatea actului judecătoresc. În consecință, Curtea a dispus casarea încheierii și trimiterea cauzei spre rejudecare în fond, în același complet de judecată, cu respectarea dispozițiilor legale.

20. Reclamantul a indicat că, în pofida celor expuse în mod clar în decizia din 28 iulie 2020, prin încheierea Judecătorei Chișinău, sediul Centru, din 12 octombrie 2020, instanța a admis din nou excepția de tardivitate invocată de pârât, respingând acțiunea ca fiind tardiv introdusă.

21. Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 10 decembrie 2021, recursul declarat de avocatul Serghei Mocanu, în interesele reclamantului Alexandr Panisco, a fost admis. S-a casat încheierea din 12 octombrie 2020, cu trimiterea cauzei spre rejudecare aceleiași instanțe și aceluiași complet, pentru examinare în fond.

22. În această ultimă decizie, instanța de recurs a reiterat că: „Cererea de chemare în judecată a fost depusă la data de 16.07.2018, iar până în prezent, după mai bine de 2 ani, nu a fost pronunțată o hotărâre pe fondul cauzei. În schimb, instanțele inferioare au emis 3 încheieri de restituire care au fost casate succesiv de instanța de recurs. În pofida celor reținute anterior, inclusiv prin decizia din 28 iulie 2020, privind tergiversarea nejustificată a procedurii, prima instanță a

repetat admiterea excepției de tardivitate, deși această chestiune era deja tranșată.”

23. Astfel, reclamantul a subliniat caracterul repetitiv și nelegal al respingerii acțiunii ca tardive, în contradicție cu cele statuate anterior de instanța de recurs, și întârzierea nejustificată a soluționării fondului cauzei.

24. În continuare, reclamantul a arătat că, prin hotărârea Judecătorei Chișinău, sediul Centru, din 1 martie 2021, cererea sa de chemare în judecată a fost respinsă. Împotriva acestei hotărâri, reclamantul a declarat apel.

25. Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 15 iunie 2021, apelul declarat de Panisco Alexandr a fost respins, fiind menținută hotărârea Judecătorei Chișinău, sediul Centru, din 1 martie 2021. Reclamantul a menționat că, până la momentul formulării acțiunii, decizia Curții de Apel nu a fost motivată, ceea ce îl împiedică să o conteste prin recurs la Curtea Supremă de Justiție.

26. Totodată, reclamantul a susținut că, din cauza comportamentului neconform al judecătorului Ciprian Valah, cauza nu a fost soluționată în termenul prevăzut de art. 355 alin. (4) din Codul muncii, care impune examinarea litigiului individual de muncă în termen de cel mult 30 de zile lucrătoare de la înregistrare. În acest context, reclamantul a subliniat că dreptul său subiectiv la judecarea cauzei într-un termen rezonabil a fost încălcat, procesul prelungindu-se în mod nejustificat pe o durată de peste trei ani.

27. În concluzie, reclamantul Panisco Alexandr a solicitat:

- a) Constatarea încălcării dreptului său subiectiv la examinarea în termen rezonabil a litigiului de muncă intentat împotriva Inspectoratului General al Poliției de Frontieră al Ministerului Afacerilor Interne, cu obiectul: încasarea salariului restant în sumă de 4.250,00 lei pentru perioada 15.01.2015–16.02.2015; achitarea indemnizației de 354,16 lei pentru concediul nefolosit aferent aceleiași perioade; penalități de întârziere în sumă de 6.953,00 lei aferente salariului restant și 345,30 lei aferente indemnizației, calculate pentru perioada 17.07.2015–17.07.2018; repararea prejudiciului moral în cuantum de 50.000,00 lei; compensarea cheltuielilor de judecată.
- b) Încasarea din contul bugetului de stat, cu titlu de prejudiciu moral, a sumei de 10.000,00 euro în beneficiul reclamantului Panisco Alexandr.
- c) Compensarea integrală a cheltuielilor de judecată.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

28. Prin hotărârea Judecătorei Chișinău, sediul Central, din 19 noiembrie 2021, cererea de chemare în judecată depusă de Panisco Alexandr către Ministerul Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea faptului încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei, repararea prejudiciului moral cu încasarea cheltuielilor de judecată, s-a admis parțial. S-a constatat încălcarea dreptului lui Panisco Alexandr, la judecarea în termen rezonabil a cauzei Panisco Alexandr împotriva Inspectoratului General al Poliției de Frontieră al Ministerului Afacerilor Interne cu privire la încasarea

salariului restant și repararea prejudiciului moral. S-a încasat din contul statului Republicii Moldova, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul lui Panisco Alexandr suma de 5 000,00 (cinci mii) lei cu titlu de satisfacție echitabilă în contul reparării prejudiciului moral. S-a încasat din contul statului Republicii Moldova, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul lui Panisco Alexandr cheltuielile de asistență juridică în mărime de 2 500,00 (două mii cinci sute) lei. În rest acțiunea reclamantului s-a respins ca fiind neîntemeiată.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL

29. La data de 26 noiembrie 2021, Ministerul Justiției al Republicii Moldova, a depus apel nemotivat împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, solicitând admiterea apelului, casarea integrală a hotărârii primei instanțe și pronunțarea unei noi hotărâri prin care cererea de chemare în judecată să fie respinsă în totalitate.

30. Ulterior, la data de 30 noiembrie 2021, Panisco Alexandr, reprezentat de avocatul Serghei Mocanu a depus, de asemenea, apel nemotivat împotriva aceleiași hotărâri, solicitând admiterea apelului, casarea parțială a hotărârii în partea în care acțiunea a fost respinsă, cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care cererea de chemare în judecată să fie admisă în întregime.

31. Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 16 februarie 2022, instanța a constatat că cererile de apel depuse de reprezentantul apelantului/reclamant Panisco Alexandr, avocatul Serghei Mocanu, și de reprezentantul apelantului/pârât Ministerul Justiției, juristul Bejan Vadim, împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, din 19 noiembrie 2021, nu întrunesc cerințele legale de formă. În consecință, nu s-a dat curs acestor apeluri. Instanța a dispus comunicarea încheierii părților apelante și le-a acordat un termen de 10 zile de la data primirii copiei de pe încheiere pentru a înlătura neajunsurile, prin prezentarea cererilor de apel motivate.

32. În termenul acordat, la data de 22 februarie 2022, reprezentantul apelantului/reclamant Panisco Alexandr, avocatul Serghei Mocanu, a depus apelul motivat. În susținerea apelului, acesta a invocat încălcarea și aplicarea greșită de către instanța de fond a normelor de drept material, situație care se încadrează în temeiul prevăzut de art. 386 alin. (1) lit. d) din Codul de procedură civilă.

33. Ulterior, la data de 28 februarie 2022, reprezentantul apelantului/pârât – Ministerul Justiției, juristul Vadim Bejan, a depus, la rândul său, apelul motivat, calificând hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, din 19.11.2021, ca fiind neîntemeiată și susceptibilă de casare.

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

34. Prin decizia din 8 februarie 2023, Curtea de Apel Chișinău a respins apelurile declarate atât de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, cât și de

avocatul Serghei Mocanu, în calitate de reprezentant al apelantului Panisco Alexandr. Instanța de apel a menținut hotărârea Judecătoriai Chișinău, sediul Centru, din 19 noiembrie 2021, pronunțată în cauza civilă înaintată de Panisco Alexandr împotriva Ministerului Justiției, prin care s-a solicitat constatarea încălcării dreptului la judecarea cauzei într-un termen rezonabil, repararea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată. În consecință, hotărârea instanței de fond a rămas definitivă la nivelul instanței de apel.

35. Având în vedere particularitățile și circumstanțele cauzei, instanța de apel a reținut că, la evaluarea respectării termenului rezonabil de judecare a unui litigiu, este necesară aprecierea unui ansamblu de criterii relevante. Printre acestea se numără complexitatea cauzei, comportamentul părților implicate, inclusiv al reclamantului și al autorităților publice, precum și miza cauzei pentru reclamant, reflectând importanța acesteia din perspectiva interesului său legitim.

36. Instanța de apel a reiterat aplicabilitatea art. 6 §1 din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, potrivit căruia orice persoană are dreptul ca litigiul său să fie soluționat în mod echitabil, public și într-un termen rezonabil, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege.

37. Deși legislația națională nu definește în mod expres noțiunea de „termen rezonabil”, prin reglementarea sa și prin trimitere la standardele internaționale, se consacră principiul potrivit căruia justiția trebuie să fie administrată fără întârzieri de natură să compromită eficiența și credibilitatea sa. Statul este răspunzător pentru activitatea tuturor structurilor sale, inclusiv pentru funcționarea instanțelor judecătorești.

38. Instanța de apel a precizat că evaluarea caracterului rezonabil al duratei unui proces se face în raport cu circumstanțele concrete ale cauzei, în special în baza criteriilor dezvoltate în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, cum ar fi în cauzele *Frydlender v. France* și *Cravenco v. Moldova*. Astfel, complexitatea cauzei se apreciază atât sub aspect factologic, cât și juridic.

39. În acest sens, în baza pct. 4 din Regulamentul privind stabilirea gradelor de complexitate a cauzelor judiciare, aprobat prin Hotărârea CSM nr. 149/11 din 29.03.2011, se reține că gradul de complexitate reflectă nivelul efortului intelectual și durata estimată a procedurilor. Raportat la cauza pendinte, instanța de apel a constatat că litigiul nu este de o dificultate ridicată nici factologic, nici juridic, fiind o cauză cu un grad mediu de complexitate, date fiind obiectul litigiului, subiecții implicați, materialul probator și cadrul normativ aplicabil.

40. Cu toate că responsabilitatea principală pentru desfășurarea procesului într-un termen rezonabil revine instanței de judecată, în speță aceasta nu a demonstrat diligență în gestionarea dosarului. Emiterea succesivă a trei încheieri de restituire și admiterea a două excepții de tardivitate, toate casate ulterior de instanța de recurs, demonstrează lipsa unei conduite corespunzătoare din partea instanțelor inferioare și susțin concluzia privind încălcarea dreptului reclamantului la judecarea cauzei într-un termen rezonabil.

41. Instanța de apel a făcut trimitere și la jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, conform căreia durata excesivă a procedurilor judiciare este apreciată și în funcție de numărul nivelurilor de jurisdicție implicate. Astfel, durata de peste trei ani la o singură instanță, cinci ani la două instanțe și șase ani la trei niveluri poate indica o încălcare a termenului rezonabil, conform criteriilor stabilite în cauza *Guincho c. Portugaliei*.

42. În ceea ce privește conduita autorităților naționale, instanța de apel a reținut că, deși procesul s-a derulat în instanțele de fond și de apel timp de 2 ani și 11 luni, această durată nu poate fi imputată exclusiv instanțelor, întrucât și părțile au exercitat drepturile lor procesuale. Totuși, durata excesivă este, în esență, consecința aplicării eronate a normelor de drept procedural de către instanțele judecătorești, ceea ce relevă un eșec instituțional în asigurarea dreptului la o judecată într-un termen rezonabil.

43. Instanța de apel a subliniat că, potrivit art. 355 alin. (4) din Codul muncii, cererea referitoare la soluționarea unui litigiu individual de muncă trebuie examinată în termen de cel mult 30 de zile lucrătoare de la înregistrare, iar art. 192 alin. (1) CPC prevede că instanța este responsabilă pentru asigurarea respectării termenului rezonabil, fără a putea transfera această obligație asupra participanților la proces. Astfel, durata procesului de aproape trei ani în instanțele naționale, într-un litigiu privind drepturi salariale, constituie o încălcare a dreptului reclamantului Panisco Alexandr la judecarea cauzei într-un termen rezonabil.

44. În sensul Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, instanța de apel constată că miza pentru reclamantul Panisco Alexandr este una evidentă, având în vedere că litigiul principal vizează drepturile sale salariale. În acest context, contrar susținerilor Ministerului Justiției, durata de aproximativ 2 ani și 11 luni în care s-a desfășurat procesul, comportamentul părților, complexitatea redusă a cauzei și importanța subiectului pentru reclamant conduc la concluzia că dreptul acestuia la examinarea cauzei într-un termen rezonabil, garantat de articolul 6 §1 din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului, a fost încălcat.

45. Instanța de apel a reținut că nu pot fi acceptate argumentele Ministerului Justiției privind lipsa dreptului reclamantului de a solicita despăgubiri, în condițiile în care, până la momentul adresării cu cererea de chemare în judecată, cauza privind apărarea drepturilor salariale nu fusese soluționată printr-o hotărâre irevocabilă. Prejudiciul cauzat prin nerespectarea termenului rezonabil trebuie reparat, indiferent de existența sau lipsa vinovăției instanței de judecată, aspect ce atrage aplicabilitatea dispozițiilor Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011.

46. De asemenea, instanța de apel a subliniat că, indiferent de circumstanțele care au dus la prelungirea examinării litigiului – fie ele obiective sau subiective, fie cauzate de conduita părților sau de disfuncționalități ale instanțelor – reclamantul este îndreptățit să solicite constatarea încălcării dreptului la un

termen rezonabil și repararea prejudiciului moral suferit. Caracterul și cauzele acestei prelungiri urmează a fi avute în vedere la stabilirea cuantumului despăgubirii, însă ele nu afectează dreptul subiectiv la repararea prejudiciului.

47. Instanța de apel a confirmat că instanța de fond a apreciat corect existența încălcării dreptului la judecarea cauzei într-un termen rezonabil în privința lui Panisco Alexandr și a constatat pe bună dreptate necesitatea acordării unei despăgubiri pentru prejudiciul moral suferit.

48. Un criteriu fundamental de evaluare a prejudiciului moral este cel al echității, conform căruia indemnizația trebuie să reprezinte o despăgubire justă și integrală. Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului consacră acest principiu, stabilind că partea vătămată trebuie să beneficieze de o satisfacție echitabilă. Despăgubirea trebuie să aibă un caracter compensatoriu, fără a reprezenta o sarcină disproporționată pentru stat și fără a deveni un avantaj nejustificat pentru victimă.

49. Reieșind din jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului privind durata excesivă a procedurilor judiciare, instanța de apel a reținut că sumele acordate cu titlu de prejudiciu moral în cauzele împotriva Republicii Moldova variază, în mod obișnuit, între 1000 și 2500 de euro pentru perioade de 5 până la 10 ani. Astfel, cea mai mică despăgubire a fost acordată în cauza „Deservire SRL vs. Moldova”, unde reclamantului i s-au recunoscut 600 de euro pentru o durată de 6 ani, iar cea mai mare sumă, în cuantum de 3000 de euro, a fost stabilită în cauza „Cravcenco vs. Moldova” pentru un litigiu de muncă soluționat în termen de 10 ani.

50. Instanța de apel, ținând cont de principiul compensației echitabile și rezonabile a prejudiciului moral, precum și de practica CtEDO în cauze similare privind încălcarea dreptului la judecarea cauzei într-un termen rezonabil, a constatat că suma de 5000 de lei acordată de instanța de fond reprezintă o satisfacție echitabilă și proporțională cu circumstanțele cauzei. Această sumă reflectă în mod adecvat prejudiciul moral suferit de reclamantul Panisco Alexandr, raportat la durata procesului și suferințele suportate, în timp ce suma de 10.000 de euro solicitată de reclamant apare ca fiind vădit disproporționată și excesivă, contrar principiilor de echitate și proporționalitate consacrate în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

51. La 13 aprilie 2023, Ministerul Justiției al Republicii Moldova a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe, emiterea unei noi decizii privind respingerea integrală a acțiunii depuse de Panisco Alexandr.

ARGUMENTELE RECURSULUI

52. În motivarea recursului, recurentul susține că instanța de apel a interpretat și aplicat greșit normele de drept material incidente în cauză, contrar prevederilor art. 432 alin. (1) și alin. (2) lit. c) din Codul de procedură civilă, și că a reținut în mod nejustificat existența unei încălcări a dreptului la judecarea cauzei într-un termen rezonabil, în absența unei analize juridice riguroase privind condițiile de aplicare a Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011.

53. Recurentul invocă faptul că probele administrate la dosar au fost apreciate arbitrar de către instanța de apel, cu încălcarea art. 432 alin. (4) CPC, ceea ce a condus la o soluție neîntemeiată și nelegală, respectiv la menținerea unei hotărâri pronunțate cu depășirea cadrului probator.

54. Recurentul susține că litigiul analizat nu a întrunit criteriile necesare pentru a se considera că dreptul la judecarea în termen rezonabil a fost efectiv încălcat, întrucât reclamantul nu a formulat niciodată o cerere de urgentare a examinării cauzei, așa cum prevede art. 192 din Codul de procedură civilă. Lipsa acestui demers procesual denotă acceptarea tacită a duratei procedurii de către Panisco Alexandr.

55. Recurentul invocă practica națională în materia Legii nr. 87, în special cauza *Podșivalov Ghenadie vs. Ministerul Finanțelor*, în care Curtea Supremă de Justiție a respins acțiunea în lipsa unei cereri de accelerare, reținând că acceptarea pasivă a duratei procesului exclude caracterul nejustificat al acesteia. În speță, aceeași logică se aplică, reclamantul necontestând în nicio etapă durata procesului decât ulterior, când a urmărit un interes pecuniar.

56. Recurentul menționează că respectarea riguroasă a normelor procedurale și asigurarea dreptului la apărare nu pot fi considerate drept tergiversare a procedurii, iar durata cauzei a fost rezultatul fireștii desfășurări a unui proces echitabil.

57. Ministerul Justiției al Republicii Moldova susține că, în speță, nu pot fi identificate abateri din partea instanțelor care să fi condus la încălcarea dreptului la un proces echitabil, iar invocarea termenului rezonabil ca unic motiv pentru repararea prejudiciului nu poate prevala asupra cerințelor unui proces complet și contradictoriu.

58. Recurentul menționează că despăgubirea de 5000 lei este nejustificată, iar în măsura în care Curtea Supremă de Justiție va considera că a existat o încălcare a termenului rezonabil, ar trebui să se limiteze la o simplă constatare a acesteia, ceea ce ar fi suficient pentru realizarea unei satisfacții echitabile.

59. Recurentul indică în final că întreaga argumentație a instanței de apel și a instanței de fond este superficială, iar soluțiile pronunțate nu se bazează pe o apreciere completă a circumstanțelor de fapt și de drept, fiind astfel pasibile de casare.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

60. Art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă:

„Recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.”

61. Art. XI alin. (3) din Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție):

„Recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursurilor”.

62. Art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă:

„Cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432, alin. (2), (3) și (4).”

63. Art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă (în vigoare până la 1 septembrie 2023):

„Părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procesual.”

64. Art. 432 alin. (2) din Codul de procedură civilă (în vigoare până la 1 septembrie 2023):

„Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească: nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată; a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată; a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională; a interpretat în mod eronat legea; a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.”

65. Art. 432 alin. (3) din Codul de procedură civilă (în vigoare până la 1 septembrie 2023):

„Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care: a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei; b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată; c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului; d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces; e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată; f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.”

66. Art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă (în vigoare până la 1 septembrie 2023):

„Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

67. Cu referire la termenul de declarare a recursului, prevăzut la art. 434 alin.(1) din Codul de procedură civilă sus-citat, instanța de recurs reține că Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la data de 8 februarie

2023 și a expediat-o participanților la proces prin intermediul poștei electronice la 6 aprilie 2023 prin intermediul poștei electronice. Prin urmare, recursul declarat la data de 13 aprilie 2023 a fost depus în termen.

68. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că prin Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conexe reformei Curții Supreme de Justiție) au fost operate modificări în Codul de procedură civilă, care au intrat în vigoare la 1 septembrie 2023.

69. Astfel, că procedura admisibilității recursului va consta în verificarea existenței unuia dintre temeiurile prevăzute la art. 433 din Codul de procedură civilă, în vigoare la momentul depunerii recursului, la caz, 13 aprilie 2023.

70. Din analiza recursului declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova rezultă că recurentul, în esență, a invocat dezacordul cu soluția adoptată de către instanța de apel, însă nu a menționat ce norme de drept material sau procedural au fost încălcate sau aplicate eronat de către instanța de apel.

71. Totodată, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție, verificând din oficiu, existența circumstanțelor expuse în art. 432 alin. (3) din Codul de procedură civilă (în vigoare până la 1 septembrie 2023), nu a stabilit încălcarea de către instanța de apel a acestor circumstanțe. Cu atât mai mult cu cât recurentul nu indică în mod concret încălcări de ordin procedural care ar putea influența soluția instanței de apel.

72. La fel, Completul de judecată menționează că conținutul deciziei, motivarea și soluția adoptată sunt clare, instanța de apel efectuând o analiză detaliată a argumentelor părților, a probatoriului administrat și a dispozițiilor legale incidente.

73. Mai mult, potrivit exigențelor legale și practicii judiciare, o hotărâre judecătorească trebuie să fie motivată suficient pentru a permite părților să înțeleagă raționamentul instanței. În speță, decizia instanței de apel îndeplinește această cerință, iar recurentul nu a demonstrat în ce mod fraza invocată ar conduce la o lipsă de claritate sau coerență în soluția dispusă.

74. În acest context, completul de judecată reține că recursul exercitat conform Secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

75. Totodată, potrivit jurisprudenței Curții Europene pentru Drepturile Omului, recursul trebuie să fie efectiv, adică să fie capabil să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri.

76. În speță, completul de judecată menționează că recursul în cauză conține obiecții de fapt și de drept, care deja au fost studiate și verificate de către instanța de apel, primind o apreciere corespunzătoare.

77. În consecință, nu există aparența unei încălcări a dreptului recurentului la soluționarea tuturor argumentelor cu privire la judecarea cauzei în apel, în modul în care este garantat de art. 6 § 1 al Convenției.

78. Drept urmare, completul de judecată reține că argumentele invocate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, nu pot constitui temei de admisibilitate a recursului, deoarece nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normei de drept material sau a normei de drept procesual, și, respectiv, nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

79. Ținând cont de cele expuse și în temeiul art. 431 alin. (1) și (2), 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului, art. 440 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă,

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Consideră inadmisibil recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova împotriva deciziei din 8 februarie 2023 a Curții de Apel Chișinău.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte, judecător

Stela Procopciuc

Judecători

Ion Munteanu

Diana Stănilă